

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยศิลป์กับชุมชนตำบล
เกาะயօ ในการพัฒนาชุมชนด้านศิลป์วัฒนธรรม เพื่อการนำศักยภาพของนักศึกษามาใช้ใน
การพัฒนาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วม
ระหว่างนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยศิลป์และการลงครับชุมชนในการพัฒนาชุมชนตำบลเกาะຍօ²⁾
2) เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอน ที่นำภาษาไทยและภูมิปัญญา
ท้องถิ่นมาจัดพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คือ 1) ได้รูปแบบ
และกิจกรรมความร่วมมือ ระหว่างนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยศิลป์และการลงครับ สถาบันราชภัฏ
สงขลา กับชุมชนตำบลเกาะຍօ ในการจัดการชุมชน 2) เกิดปฏิสัมพันธ์ของการเรียนรู้ร่วมมือ
กันระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการศึกษาและชุมชน
อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน 3) ภูมิปัญญาพื้นบ้านได้รับการยอมรับและสามารถนำมา
บรรจุให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาได้ 4) ศิลปะ
วัฒนธรรมเป็นกลไกในการขับเคลื่อนพลังชุมชนให้เกิดความรัก ความหวังแห่งภูมิปัญญา
ท้องถิ่นของตนเองและสามารถนำมาใช้พัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนได้

ส่วนของวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ 2 กลุ่ม
คือ นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยศิลป์และการลงครับ ชั้นปีที่ 3 กลุ่ม 434306 จำนวน 17 คน
นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 21 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 17 คน และชุมชนในตำบล
เกาะຍօ 9 หมู่บ้าน ได้แก่ ชาวบ้านหมู่บ้านละ 10 คน รวมจำนวน 90 คน เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม แบบสำรวจข้อมูลด้านศิลป์วัฒนธรรม และ
แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง

ผลการวิจัยได้ข้อมูล 2 ประเด็น คือ สภาพทั่วไปของภาษาอี และ ลักษณะการมีส่วนร่วมของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยและภารกิจชุมชนดำเนินการอย่างไร

สภาพทั่วไปของภาษาอี มีลักษณะเป็นภาษาเด็กๆ ตั้งอยู่ในทะเลสาบสงขลา มีจำนวนประชากร 4,026 คน ประชาชนส่วนมากมีการประกอบอาชีพค้าขาย ทำการประมง และ การทอผ้าที่มีชื่อเสียงของภาษาอี ทุกคนนับถือศาสนาพุทธ ในด้านศิลปวัฒนธรรม ที่ปรากฏในตำบลเกาะขอมภูมิปัญญาด้าน การละเล่นพื้นบ้าน คือ หนังตะลุงและกลองขาว ด้านจิตรกรรม คือ การแกะรูปหนัง และด้านศิลปหัตถกรรม คือ การทอผ้า ชุมชนภาษาอีมีการรักษาไว้แบบศิลปะประเพณีพื้นบ้านไว้มาแต่โบราณ ประเพณีที่ยังคงสืบทอดในปัจจุบัน คือ ประเพณีซักพระ ประเพณีน้ำสการเจดีย์หลวงพ่อสอนเด็จเจ้าภาษาอี ประเพณีลอยแพสะเดาะเคราะห์ ประเพณีไหว้หลุมซึ่งเป็นการเช่นไวน์บรรพนรุษหรือพิธีเชิงเมือง ด้วยภูมิศาสตร์ที่มีความคงทนประกอบกับสภาพความเป็นชุมชนชนบทที่บังคับอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นไว้จึงทำให้ ตำบลเกาะขอมเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

ลักษณะการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยแยกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยและภารกิจชุมชนดำเนินการอย่างไร

1. กลุ่มนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยและภารกิจชุมชนดำเนินการ

ส่วนที่ 1 การมีส่วนร่วมในปัจจุบันของนักศึกษา

ลักษณะการมีส่วนร่วม พนว่า นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศิลปวัฒนธรรมกับชุมชนดำเนินการเป็นเบอร์เซ็นต์มากที่สุดในทุกข้อทั้งในด้านวางแผน และด้านฐานะในตำแหน่งที่มีส่วนร่วมทำงาน

ด้านการวางแผน ประเด็นที่นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การกำหนดนโยบายและการวางแผนเพื่อพัฒนาชุมชน ร้อยละ 96.2

ด้านฐานะหน้าที่ที่นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ คณะกรรมการชุมชน ที่ปรึกษาของชุมชน และผู้บริหารสถานที่สำหรับจัดดำเนินงานร้อยละ 98.1 เท่ากัน

การปฏิบัติการ พนวฯ นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการศิลปวัฒนธรรมเป็นเบอร์เซ็นต์มากที่สุดในทุกข้อทั้งในด้านการจัดกิจกรรมและค้านการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านการจัดกิจกรรมในการดำเนินการ ประเด็นที่นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมสูงสุดมีรายข้อ คือ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภายในท้องถิ่นเมื่อมีผู้เข้ามาเที่ยวชมศิลปวัฒนธรรม การสาธิตประเพณีภายในชุมชน การรับจัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมสู่ภายนอกชุมชน การจัดบริการนำแก่ ผู้เข้าชมศิลปวัฒนธรรม การจัดแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรมแก่นุ俗คลາภยนอก และการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการสนับสนุนงบประมาณด้านการแสดง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ร้อยละ 96.2 เท่ากัน

ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเด็นที่นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมสูงสุด คือ การจัดแสดงประเพณีชักพระ ร้อยละ 96.2

การประเมินผล พนวฯ นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นเบอร์เซ็นต์มากที่สุดในทุกข้อ

ส่วนที่ 2 ระดับความต้องการมีส่วนร่วมอนาคตของนักศึกษา

ตักษณะการมีส่วนร่วม พนวฯ นักศึกษามีความต้องการมีส่วนร่วมในอนาคต ด้านการวางแผนจัดการศิลปวัฒนธรรมกับชุมชนอยู่ในระดับควร มีส่วนร่วมปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ทั้งด้านการวางแผนและฐานะของการมีส่วนร่วม

ด้านการวางแผน นักศึกษามีความต้องการมีส่วนร่วมในระดับสูง คือ การมีส่วนร่วมวางแผนในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมกับชุมชน ($\bar{x} = 3.81$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมวางแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.73$)

ด้านฐานะตำแหน่งในการมีส่วนร่วม นักศึกษามีความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง คือ ฐานะการเป็นนักแสดง ($\bar{x} = 3.98$) และ ในฐานะผู้จัดการแสดง ($\bar{x} = 3.37$)

การปฏิบัติการ พนว่า นักศึกษามีความต้องการมีส่วนร่วมในอนาคตอยู่ ในระดับความมีส่วนร่วมปานกลางเป็นส่วนใหญ่ทั้งด้านการจัดกิจกรรมในการดำเนินงานและด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา

ด้านการจัดกิจกรรมในการดำเนินงาน นักศึกษามีความต้องการมีส่วนร่วมในระดับสูง คือ การแสดงศิลปวัฒนธรรมให้แก่ผู้มาท่องเที่ยวในชุมชน ($\bar{x} = 3.88$)

ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา นักศึกษามีความต้องการมีส่วนร่วมในระดับสูง คือ การแสดงโภคศิลปวัฒนธรรมให้แก่ผู้มาท่องเที่ยวในชุมชน ($\bar{x} = 3.36$)

การประเมินผล พนว่า นักศึกษามีความต้องการมีส่วนร่วมในอนาคต ในด้านการประเมินผลอยู่ในระดับความมีส่วนร่วมปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นในข้อ การร่วมกันยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน อよู่ในระดับความมีส่วนร่วมสูงที่สุด ($\bar{x} = 3.59$)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักศึกษา

ลักษณะการมีส่วนร่วม นักศึกษาต้องการให้มีส่วนช่วยส่งเสริมกิจกรรมของชุมชน และเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่และมีการจัดการแสดงของนักศึกษาออกแนวภูมิปัญญาในภาษาอีสาน เพื่อเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมและการอนุรักษ์วัฒนธรรมให้มากขึ้น รวมทั้งจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ถึงคุณค่าและความสำคัญของการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมให้ทั่วถึงทุกคน ความมีส่วนร่วมในกิจกรรมและมี การแบ่งงานให้เท่าเทียมกัน

การปฏิบัติกิจกรรม ควรให้นักศึกษาแสดงศิลปวัฒนธรรมของชุมชนให้มากขึ้น เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ควรจัดให้มีการละเล่นพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่น และสถาบันควรจัดให้นักศึกษาได้มีโอกาสศึกษาการคุยงานและจัดกิจกรรมต่าง ๆ นอกชุมชน และจัดให้มีการแสดงอย่างสม่ำเสมอ ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานตามที่ตนได้รับมอบหมาย

การสรุปและประเมินผล ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดการแสดงและการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ ควรมีแบบ

สอบถามเพื่อให้ผู้เข้าชุมชนแสดงความคิดเห็น และมีการสรุปและประเมินผลที่ชัดเจนขึ้น ควรจะร่วมมือกันรับผิดชอบและแก้ไขปรับปรุง ข้อบกพร่องต่างๆ โดยการประชุมให้ทุกคนเข้าฟังการสรุปและการประเมินผล และมีผลลัพธ์มาอย่างชัดเจน

2. กลุ่มประชาชนดำเนินการ

ส่วนที่ 1 การมีส่วนร่วมในปัจจัยของประชาชน

ถัดมาจะมีการมีส่วนร่วม พนวจว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการกับศิลปวัฒนธรรมเป็นมากที่สุดในทุกข้อทั้งในด้านวางแผน ศ้านบุคคลที่มีส่วนร่วม และด้านฐานะในการมีส่วนร่วมทำงาน

ด้านการวางแผน ประชาชนมีส่วนร่วมวางแผนในระดับสูง คือ การร่วมวางแผนในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ร้อยละ 95.6

ด้านบุคคลที่มีส่วนร่วม ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับสูง คือ กลุ่มอาชีพค่างๆ ร้อยละ 98.9 และ สมาชิกองค์กรบริหารดำเนินการร้อยละ 97.8

ด้านฐานะในการมีส่วนร่วมทำงาน ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำงานระดับสูง คือ ในฐานะคณะกรรมการบริหารงบประมาณร้อยละ 98.9

การปฏิบัติการ พนวจว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเป็นมากที่สุดในทุกข้อ ทั้งในด้านการจัดกิจกรรม และ ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านการจัดกิจกรรม ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับสูง คือ การแสดงศิลปวัฒนธรรม เป็นประจำทุกปีร้อยละ 97.8

ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับสูง คือ มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ของสถานที่ร้อยละ 97.8 รองลงมา คือ การจัดการแสดงผลิตภัณฑ์ประจำตำบล ร้อยละ 95.6

การประเมินผล พนวจว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในด้านการประเมินผล เป็นมากที่สุดในทุกข้อ

ส่วนที่ 2 ระดับความต้องการมีส่วนร่วมอนาคตของประชาชน

ถัดมาจากการมีส่วนร่วม พบร่วมกันว่า ประชาชนมีความต้องการมีส่วนร่วมในอนาคตอยู่ในระดับความต้องการมีส่วนร่วมมากเป็นส่วนใหญ่ทั้งค้านการวางแผน ด้านบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมและค้านฐานะหน้าที่

ด้านการวางแผน ประชาชนมีความต้องการมีส่วนร่วมในระดับมาก คือ การวางแผนในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในชุมชน ($\bar{x} = 3.75$) ในส่วนที่ต้องการร่วมมือน้อยที่สุด คือ การวางแผนบริหารงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.45$)

ด้านบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วม ประชาชนมีความต้องการบุคคลให้เข้ามามีส่วนร่วมในระดับสูง คือ สมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบล ($\bar{x} = 4.32$) ในส่วนที่ต้องการให้บุคคลมีส่วนร่วมมือน้อยที่สุด คือ ผู้นำศาสนา ($\bar{x} = 3.28$)

ด้านฐานะที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมมาก ประชาชนมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในระดับสูง คือ นัดแสดงศิลปวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.93$) ในส่วนฐานะที่ต้องการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ คณะกรรมการบริหารงาน ($\bar{x} = 3.34$)

การปฏิบัติการ พบร่วมกันว่า ประชาชนมีความต้องการมีส่วนร่วมในอนาคตอยู่ในระดับความต้องการมีส่วนร่วมมากเป็นส่วนใหญ่ทั้งในด้านการจัดกิจกรรมในการดำเนินงาน และด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา

ด้านการจัดกิจกรรมในการดำเนินงาน ประชาชนมีความต้องการมีส่วนร่วมในระดับสูง คือ การจ้างน้ำยาผลิตภัณฑ์ภายในห้องถ่ายเมื่อมีผู้เข้ามาเที่ยว ($\bar{x} = 4.14$) รองลงมา คือ สาธิตประพันภัยในชุมชน ($\bar{x} = 4.10$) ส่วนที่ประชาชนต้องการให้มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การจ้างน้ำยาตรียมการแสดง ($\bar{x} = 2.75$)

ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญา ประชาชนมีความต้องการมีส่วนร่วมในระดับสูง คือ การมีส่วนร่วมในการจัดแสดงผลิตภัณฑ์ประจำตำบล ($\bar{x} = 4.37$) รองลงมา คือ การจัดสาธิตประพันภัยชั้กพระ ($\bar{x} = 4.36$) ส่วนที่ประชาชนต้องการให้มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดแสดงหนังตะลุง ($\bar{x} = 3.59$)

การประเมินผล พบว่า ประชาชนมีความต้องการมีส่วนร่วมในอนาคตในด้านการประเมินผลอยู่ในระดับความมีส่วนร่วมสูงเป็นส่วนมาก

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชน

ถ้าจะมีการมีส่วนร่วม ควรให้ชุมชนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ ความต้องการของชุมชน ตลอดจนวิถีชีวิตของชุมชน ก่อนนำไปกำหนดแผนเพื่อความสอดคล้องและควรมีนักวิชาการมาช่วย

การปฏิบัติการ ทางราชการควรลงมาช่วยในการแนะนำแนวทางและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการแต่ให้ชุมชนพิจารณา自己ทำได้หรือไม่ ให้นักวิชาการเป็นพี่เลี้ยงแนะนำ ปรึกษา

การประเมินผล ควรให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมและเลือกคนที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านนั้นและให้ชุมชนมีส่วนในการประเมินในทุกขั้นตอนอย่าง透明 ไปต่องมา

ข้อคิดเห็นอื่นๆ ควรจะรวบรวมภูมิปัญญาชาวบ้านในแต่ละด้าน เพื่อช่วยกันพัฒนาปรับปรุงให้สามารถนำไปแสดงได้และอย่างให้นักศึกษาอาจารย์ศึกษาปีมาร่วมมือค่วย

อภิปรายผล

ผลการศึกษาข้อมูลในงานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมระหว่าง นักศึกษาวิชาเอก นากศึกษาปีและการลงครกับชุมชนตำบลเกาะยอ ในการมีส่วนร่วมส่งเสริมพัฒนาชุมชน ด้านศิลปวัฒนธรรม ทำให้ทราบข้อมูลของการมีส่วนร่วมของนักศึกษาวิชาเอกนากศึกษาปี และการลงครกับการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น ดังปรากฏในผลการศึกษา ว่า ในปัจจุบันนักศึกษาวิชาเอกนากศึกษาปีและการลงครยังไม่มีส่วนร่วมกับชุมชนในการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งแตกต่างกับชุมชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นทุกด้าน เป็นส่วนมาก ในส่วนของความต้องการในอนาคตของนักศึกษาจะพบว่า นักศึกษายังมีความต้องการในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งตรงกันข้ามกับทางชุมชนที่ยังมีความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในระดับสูง แสดงให้เห็นว่ากลุ่มของนักศึกษา

ยังไม่มีความสนใจในการจะเข้าไปร่วมกิจกรรมกับทางชุมชนมากนัก แต่ในส่วนของชุมชนกลับมีความต้องการให้นักศึกษามาเข้าร่วมกิจกรรมกับทางชุมชนอยู่ในระดับมาก

จากสภาพที่มีความต้องการที่แตกต่างกันนี้ ทำให้ทราบว่าปัจจุบันชุมชนได้มีการพัฒนาความคิดในเรื่องของการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ทั้งชุมชนยังได้แสดงความต้องการในการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในระดับสูงซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลในการพื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้นการที่นักศึกษาที่ไม่ได้สร้างความร่วมมือกับชุมชนและยังมีความต้องการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง จึงเป็นเครื่องบอกให้ทราบถึง การขัดการเรียนการสอนที่ยังไม่มีการสนองความต้องการของท้องถิ่นและนโยบายการศึกษาแห่งชาติที่ให้ชุมชนและสถานศึกษาร่วมมือกับศึกษาค้นคว้าและกระดับภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนให้เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

การสร้างความร่วมมือในปัจจุบันจากสภาพที่พบได้จากการวิจัย ได้สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดการมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษาในชุมชน และ ชุมชนยังขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ตามแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของเจมส์กอร์ดี ปั่นทอง ทำให้ทราบว่านักศึกษาวิชาเอกนาฏศิลป์และการละครยังไม่มีการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนทั้ง 4 ค้าน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา และสาเหตุของปัญหาของชุมชนบท
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

ดังนั้นงานวิจัยจึงได้นำเสนอแนวคิดความต้องการมีส่วนร่วมในอนาคต ซึ่งพบข้อมูลว่า ในอนาคตความต้องการมีส่วนร่วมของนักศึกษาต่อลักษณะการมีส่วนร่วม นักศึกษาต้องการร่วมวางแผนการส่งเสริมศิลปะวัฒนธรรมมากที่สุด เนื่องจากจะเป็นทางให้นักศึกษามีโอกาสได้เสนอนาฏศิลป์ไทยให้มาแสดงร่วมกับชุมชนในฐานะเป็นนักแสดง ด้วยมุ่งหวังให้ชุมชนได้ว่าจ้างไปแสดงมากกว่าที่จะเข้ามาร่วมในฐานะคณะกรรมการของชุมชนเพื่อจะได้ไม่ต้องรับผิดชอบงานอื่น ๆ ที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจ

ส่วนการปฏิบัติการมีส่วนร่วม พนักศึกษาต้องการจะมีส่วนร่วมมากในเรื่องของการแสดงศิลปวัฒนธรรมให้แก่ผู้มาท่องเที่ยวในชุมชนมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาต้องการที่จะแสดงในกรณีที่มีนักท่องเที่ยวมาในชุมชนมากกว่าการที่แสดงให้คนในชุมชนคุ้น และนักศึกษาต้องการมีส่วนร่วมในการแสดงศิลปวัฒนธรรมที่มีการสอนแทรกภาษาไทยเป็นความต้องการในระดับสูง แต่ในส่วนของชุมชนด้านการแสดงศิลปวัฒนธรรมที่มีการสอนแทรกการแสดงนาฏศิลป์ไทยนั้น ประชาชนมีความต้องการมีส่วนร่วมปานกลางเท่านั้น เพราะชุมชนสามารถจัดการแสดงเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในด้านอื่นๆ ได้เอง ประชาชนจึงไม่มีความจำเป็นต้องมีส่วนร่วมมือกัน นักศึกษา นอกจากนี้การคำนึงถึงชีวิตของชุมชนเพื่อทำให้เกิดเศรษฐกิจและการกินอยู่ที่ดี จึง ศิลปวัฒนธรรมไม่ใช่เป็นประเด็นที่สำคัญ เนื่องจากชุมชนมีบริบททางสังคมเป็นองค์ประกอบอยู่หลายส่วน เช่น การประกอบอาชีพ บ้านเรือนที่อาศัย การติดต่อสื่อสาร ตลอดจนความโถดดเด่นของชุมชน คือ การทอผ้า การเลี้ยงปลา กะพง และประเพณี ลอยแพเศศาเคราะห์ ดังนั้นความจำเป็นในการสร้างความร่วมมือเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียวจึงเป็นความต้องการในส่วนน้อย แต่การสร้างความร่วมมือในด้านอื่นๆ กลับเป็นเรื่องสำคัญกว่า เช่น การพัฒนาทักษะวิชาชีพ การส่งเสริมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน ประเด็นดังกล่าวจะเห็นถึงความคิดเห็นที่ขัดแย้งกัน ระหว่างนักศึกษากับชุมชน ดังนั้นถ้าจะให้เกิดความร่วมมือขึ้นได้สถาบันจะต้องสถานความเข้าใจกับชุมชนและนำเสนอแนวคิดด้านการจัดการศึกษาที่ชุมชนต้องมีส่วนร่วม นอกจากนี้ในแต่ละชุมชนต้องการความร่วมมือ สถาบันก็ควรจะนำมาริบราให้ความร่วมมือด้วยโดยใช้หลักวิชาการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน ดังวิสัยทัศน์ของสถาบันราชภัฏ คือ การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ในเรื่องการจำหน่ายบัตรชมการแสดง นักศึกษามีความต้องการอยู่ในระดับมาก ส่วนประชาชนมีความต้องการในระดับน้อยที่สุด เนื่องจากนักศึกษาต้องการที่จะมีรายได้จากการจำหน่ายบัตรเพื่อนำมาซ่วยเหลือในส่วนของการแสดง แต่ประชาชนกลับไม่ต้องการที่จะให้มีการจำหน่ายบัตร เนื่องในข้อการสนับสนุนงบประมาณด้านการแสดงที่นักศึกษามีความต้องการในระดับมาก ส่วนประชาชนมีความต้องการระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าประชาชนไม่ต้องการในเรื่องของการที่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในการจัดการแสดงให้เห็นว่า

แสดง แต่ประชาชนต้องการให้มีส่วนร่วมมากในเรื่อง การจัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมประจำปี การสาธิตประเพณีภายในชุมชน และ การมีส่วนร่วมในการจัดแสดงผลิตภัณฑ์ประจำตำบล แสดงให้เห็นว่าประชาชนต้องการจะให้มีการแสดงสินค้าจำหน่ายในชุมชน และเพื่อการมีรายได้เพิ่มเติมมากกว่ารายได้ที่เกิดจากการแสดง ส่วนความต้องการให้นักศึกษามาแสดงนาฏศิลป์ไทยนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน เช่น ในงานของดีเกษตรอนุรักษ์เป็นประจำทุกปีในเดือนเมษายน ในงานนี้ได้มีการเชิญให้นักศึกษาวิชาเอกนาฏศิลป์ไปร่วมแสดงด้วย เมื่อมีผู้มาเที่ยวชมผลิตภัณฑ์ของชุมชนก็จะมีการบันเทิงสดแทรกเท่านั้น ไม่ใช่จุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้ในประเด็นของการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมนั้น ชุมชนได้ดำเนินการจัดงานประเพณีของชุมชนเป็นประจำทุกเทศกาลอยู่แล้ว

ในด้านของการประเมินผล พนวจ นักศึกษาต้องการจะมีส่วนร่วมมากในเรื่องของการร่วมกันยอนรับและซึ่นชุมในผลงานที่ปฏิบัติการร่วมกัน แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีความต้องการที่จะรับผิดชอบผลงานคุณภาพ ก็ เมื่อผลงานออกมานี้ ทุกคนและทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมย้อมชื่นชม ที่เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ แต่ถ้างานออกมานี้มีดีทุกคนและทุกฝ่ายก็จะยอมรับในผลงานนี้และพร้อมที่แก้ไขให้ผลงานออกมายิ่งขึ้นร่วมกัน

นอกจากนี้นักศึกษายังได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรนำนาฏศิลป์ไทยไปแสดงในที่ต่างๆ ไม่จำเป็นต้องแสดงที่เกษตรอุตสาหกรรม พร้อมทั้งควรให้โอกาส นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นให้เต็มที่ทั้งด้านการเรียนการสอนและการจัดการแสดง แสดงว่า นักศึกษามีความต้องการในเรื่องการแสดงนาฏศิลป์ร่วมกับชุมชนบ้างและพร้อมจะร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการแสดง โดยเสนอให้มีการประเมินผลการแสดงทุกราย เมื่อเสร็จการแสดงและควรมีการประเมินผลทุกครั้ง โดยให้นักศึกษาได้มีส่วนรับทราบผล การประเมินคุณภาพ พร้อมทั้งมีความต้องการไปทัศนศึกษาแหล่งชุมชนต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างวิสัยทัศน์ในการจัดการแสดง ในส่วนของชุมชนก็มีความต้องการให้มีนักวิชาการไปช่วยจัดแนวทางการพัฒนาแต่ต้องให้ชุมชนพิจารณาตัดสินใจ ก่อน ที่เป็นเช่นนี้ เพราะในปัจจุบันมีนักวิชาการและสถานที่ราชการหลายแห่ง ได้เข้าไปสร้างกระบวนการชุมชนใน

การมีส่วนร่วมกับชุมชนเช่นเช่นหลากหลาย มีการให้ปรับเปลี่ยนการรวมกลุ่มแบบธรรมชาติ ให้เป็นกลุ่มอาชีพที่มีเครือข่ายติดต่อกันทุกกลุ่ม และมีองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่ประสานงานและเป็นผู้วางแผนการพัฒนาให้แก่ชุมชน โดยเฉพาะกรมส่งเสริมการเกษตรได้ส่งนักวิชาการและงบประมาณต่างๆ มาจัดการชุมชนใหม่ โดยนักวิชาการเป็นผู้แสดงแสดงความคิดเห็นเองแต่ให้ชุมชนเป็นผู้ปฏิบัติการ ดังนั้นการนำความคิดในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีการรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ คือ กลุ่มอาชีพสายร่ายพนัง กลุ่มเดี่ยงปลากระเพง กลุ่มทอผ้ากาภay กลุ่มยาสมุนไพร กลุ่มศิลปวัฒนธรรมและกลุ่มการทำสวนผลไม้ จึงเป็นการคิดการสร้างความร่วมมือให้ชุมชนแต่ชุมชนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและยังต้องยอมรับการปฏิบัติร่วมกัน เพราะ อ.บ.ต เป็นผู้ประสานงานให้ชุมชน ฉะนั้นรูปแบบของการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของกาญจนบุรีจึงต้องแสดงออกมาในลักษณะเพื่อผลเชิงเกษตร เช่น ปลูกพืชสมุนไพรในวัด ส่วนการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมโดยตรงจึงยังเกิดขึ้นไม่ชัดเจน จากกรณีดังกล่าวทำให้ชุมชนได้เสนอประเด็นของการขอความช่วยเหลือในการแนะนำแนวทางท่านี้ แต่ขอให้ชุมชนได้มีโอกาสพิจารณาโดยนายและแผนงานร่วมกัน ดังนั้นหากมีการสร้างความร่วมมือกับ ชุมชนในการนำนักศึกษาไปร่วมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมกับชุมชนควรมีการวางแผนการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนร่วมกับชุมชนด้วย

ข้อเสนอแนะ

กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่าง นักศึกษาวิชาเอกนาฏศิลป์และการลงครกับชุมชนตำบลกาภay ในการพัฒนาชุมชนด้านศิลปวัฒนธรรม ควรมีการพัฒนา ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร

ควรมีการจัดสัมมนาหลักสูตรในวิชาเอกนาฏศิลป์และการลงครใหม่ เพื่อให้สนองความต้องการของท้องถิ่นและยังเป็นการตอบสนองนโยบายการศึกษาของชาติ โดยการมุ่งจัดการศึกษาเพื่อปวงชน ทั้งนี้อาจมีการประสานงานให้ชุมชนได้ชุมชนนี้เป็น

ฐานการเรียนรู้หรือแหล่งศึกษาที่มีให้แก่สถานบัน โดยการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานบันการศึกษากับชุมชน ในการร่วมกันสร้างการศึกษาในท้องถิ่น นอกจากนี้ เมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาแล้ว ยังสามารถสร้างแหล่งแรงงานได้ โดยการนำความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ ในการมีส่วนร่วมไปช่วยในการพัฒนาท้องถิ่น ให้เกิดการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และสร้างความเข้มแข็งแบบยั่งยืนให้กับชุมชนได้

2. การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน

ควรมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ เนื่องจากโดยทั่วไปกิจกรรมการเรียนการสอนทางนาฏศิลป์มักจะเป็นการสอนโดยครูสาขาวิชาและให้นักศึกษาปฏิบัติตาม จะมีวิชาที่นักศึกษาต้องคิดสร้างสรรค์เอง เช่น การประดิษฐ์รูปแบบ รำ เต้น กิจกรรมละครสร้างสรรค์ ดังนั้น ครูจึงมีความเชื่อมั่นกับระบบการสั่งงานนักศึกษา ดังนั้นจึงควรมีการปรับเปลี่ยนกลไกในการสอน โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทำงานกับชุมชน เพื่อสร้างสถานการณ์ที่เป็นประสบการณ์จริง อันจะนำมาสู่การรู้จักปรับตัว และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้

3. การสร้างฐานการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษา

ควรมีการร่วมมือกับชุมชนเพื่อจัดทำแหล่งศึกษาที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนของนักศึกษา ทั้งยังเป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาในท้องถิ่น และยังส่งผลให้ภูมิปัญญาเป็นครุภูมิปัญญาของสถานศึกษานักศึกษาที่ได้เรียนจากประสบการณ์ที่เป็นจริง

นอกจากนี้โปรแกรมนาฏศิลป์ควรสร้างความเข้าใจให้กับชุมชนในด้านความรู้ความสามารถของนักศึกษาที่สามารถร่วมมือกับชุมชนได้ เช่น การเผยแพร่การแสดงนาฏศิลป์ไทยพร้อมทำสูจิบตรแนะนำชุดการแสดง เพื่อให้เป็นทางเลือกในการคัดชุดการแสดงใช้ในโอกาสที่แตกต่างกัน การประชาสัมพันธ์ผลงานของนักศึกษาเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ชุมชนในการสร้างผลงานที่เป็นประโยชน์ทางศิลปวัฒนธรรม

4. รูปแบบของการมีส่วนร่วม

ควรมีการสร้างรูปแบบการสร้างความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน โดย
ชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมกับห้องถินโดยให้นักศึกษา “ได้ศึกษาศักยภาพ
และความต้องการของชุมชน ทั้งนี้เพื่อจะ “ได้ทราบความต้องการของชุมชนและหาแนวทาง
ประสานความร่วมมือ โดยบูรณาการศักยภาพของชุมชนและของนักศึกษาเพื่อจัดกิจกรรม
ที่ให้ผลประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย จากผลการศึกษาทำให้ทราบรูปแบบความต้องการมีส่วน
ร่วมที่สามารถประสานความร่วมมือ

5. การส่งเสริมการสร้างความร่วมมือกับชุมชน

ตำบลเกาะயօ เป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงในเรื่องของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวและเป็นแหล่งศินค้านึงต่ำบลหนึ่งผดิตรัตน์ คือ ผ้าทอเกาะயօ ที่ในเรื่องของสถานที่ท่องเที่ยวและผ้าทอที่สร้างชื่อเสียงให้กับตำบลเกาะயօ การที่นักศึกษาวิชาเอกนาฏศิลป์และการละครบ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมค้านศิลป์ปั้มพวนธรรม จะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้เห็นความสำคัญของศิลป์ปั้มพวนธรรมทั้งยังสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนด้วย ดังนั้นถ้าสถาบันการศึกษาและชุมชนได้ร่วมกันเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ศิลป์ปั้มพวนธรรม ก็จะเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างพลังชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นโดยกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทั้งนี้หากมีการดำเนินการดังกล่าวก็ควรมีการแจ้งให้ทราบถึงกิจกรรมที่ทางตำบลเกาะயօ ได้ปฏิบัติการร่วมกับสถานศึกษาหน่วยงานของรัฐ ได้ทราบถึงกิจกรรมที่ทางตำบลเกาะயօ ได้ปฏิบัติการร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้หน่วยงานของรัฐได้เห็นถึงความสำคัญและให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่ยังขาดแคลนอยู่ เช่น ทางด้านงบประมาณ การประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

6. การสร้างความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาด้านศิลปวัฒนธรรม โดยความร่วมมือระหว่างกลุ่มนักศึกษาวิชาเอกนาฏศิลป์และการตั้งครรภ์ กับประชาชนในตำบลเกาะยอด จะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการทำเพียงชั่วคราวไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาว ความมีคุณที่สืบทอดเจตนารมณ์ต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาวิชาเอกนาฏศิลป์และการตั้งครรภ์ จะมีการปรับเปลี่ยนนักศึกษาคนใหม่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นจึงต้องมีการทำกิจกรรมทางด้าน

ศิลปวัฒนธรรมในทุกชั้นปี เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา ที่สามารถ ตั้งแต่ตัวอยู่ชั้นปีที่ 1 จนถึงชั้นปีที่ 4

ในส่วนของกลุ่มประชาชน จำเป็นจะต้องมีผู้นำในการทำกิจกรรม ซึ่งจาก ผลการวิจัยทำให้พบว่า อบต. เป็นกลุ่มผู้นำที่มีประชาชนมีความต้องการที่จะให้มาทำใน เรื่องของการประสานงานระหว่างกลุ่มนักศึกษาและกลุ่มประชาชนในเรื่องการพัฒนา ศิลปวัฒนธรรม การที่ผู้นำได้เลือกหันถึงความสำคัญในส่วนของการพัฒนาและการ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของเกษตร ทำให้เป็นการง่ายขึ้นในการที่จะนำนักศึกษาไปร่วม ทำกิจกรรมกับประชาชนในตำบลเกษตร ในส่วนของ อบต. มีการปรับเปลี่ยนสมาชิก ในทุก ๆ 4 ปี โดยการเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นเมื่อมีการปรับเปลี่ยนกลุ่มสมาชิกใหม่ นโยบายก็ย่อมที่จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย การติดต่อประสานงานเพิ่มเติมกับกลุ่ม อบต. กลุ่มใหม่จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำ เพราะจะได้ทำให้กลุ่ม อบต. ได้เข้าใจถึง วัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และเพื่อความต่อเนื่องของการ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

7. การประเมินผลการจัดกิจกรรม

การประเมินผลเป็นการทำให้ทราบว่ากิจกรรมที่ได้จัดไปนั้น มีประสิทธิภาพ มากน้อยแค่ไหน และได้นำข้อมูลร่องมาแก้ไขให้ดีขึ้นในครั้งต่อ ๆ ไป ควรนีการ ทำการประเมินกิจกรรมในทุกกิจกรรมและทุกครั้ง เพื่อเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล และดู พัฒนาการและความก้าวหน้าในการจัดกิจกรรมที่จัดแสดง